

УДК 327.7(73:8=134)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОГО МУЛЬТИЛАТЕРАЛІЗМУ

Зоряна Зазуляк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. 032-239-46-56,
e-mail: Zoriana_Zazuliak@i.ua*

Розглянуто сучасний латиноамериканський мультилатералізм та визначено його основні характеристики та проблеми. Здійснено класифікацію чинників, що впливають на розвиток багатосторонньої взаємодії у Латинській Америці. З'ясовано ступінь впливу США у регіоні на сучасному етапі. Подано характеристику оборонного, клубного мультилатералізму та мультилатералізму *pro tempore*. Здійснено огляд залученості громадськості та неурядових організацій у діяльність багатосторонніх інституцій, що діють у регіоні.

Ключові слова: мультилатералізм; регіоналізм; зовнішня політика країн Латинської Америки; регіон Латинської Америки і Карибського басейну; США; регіональна інтеграція; багатостороння взаємодія; мультилатеральні інституції.

Протягом минулих десятиліть у Латинській Америці було сформовано велику кількість мультилатеральних форумів, організацій та інших майданчиків для проведення багатосторонніх переговорів. Серед них зростає кількість зустрічей на вищому рівні – як суто регіонального, так і ширшого значення, таких як Саміт Америк, іbero-американські зустрічі на вищому рівні, а також саміти ЄС та Латинської Америки. Відбувся також своєрідний марафон чотирьох самітів за участю президентів латиноамериканських країн у Бразилії (грудень 2008 р.). Ці саміти заклали основу для Канкунського саміту та створення Спільноти країн Латинської Америки і Карибського басейну, відомої як CELAC [12, с. 9]. Саміти також були пов'язані зі створенням нових мультилатеральних організацій, спрямованих на скоординовану діяльність відповідно до договорів, що пов'язані з актуальними проблемами регіонального характеру. Паралельно із цими самітами діють також соціальні саміти, їх координують громадянське суспільство та неурядові організації.

Окрім того, сформовані мультилатеральні форуми з фінансово-економічних питань та питань інтеграції: Боліваріанський альянс для народів Америки (ALBA), Союз південноамериканських націй (UNASUR), Південноамериканський енергетичний саміт, Саміт країн Латинської Америки і Карибського басейну з інтеграції та розвитку (CALC). Поряд з тим, діють раніше створені мультилатеральні майданчики для переговорів, такі як Група Ріо, Асоціація латиноамериканської інтеграції (ALADI), Латиноамериканська економічна система (SELA), Система центральноамериканської інтеграції (SICA), Карибський спільний ринок (КАРІКОМ), Андське співтовариство

(CAN), Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР), Андська корпорація розвитку (АКР) та Асоціація Карибських держав (АСС).

Така незліченна кількість пропозицій, проектів, форумів, інституцій та організацій у регіоні відображає своєрідне «накладання» варіантів мультилатеральної співпраці. Це гальмує розвиток спільних регіональних інтересів, з одного боку, а з іншого – сприяє зростанню фрагментації і ставить під серйозну загрозу майбутню регіональну інтеграцію та життєздатності цих форумів [7].

Зазначимо, що деякі регіональні організації поступово втратили вплив у регіоні, оскільки їхні функції були обмежені або застаріли (наприклад, SELA або АСС). Навіть якщо деякі з цих регіональних організацій офіційно досі існують, їхнє існування та бездіяльність загрожує відсутністю конкретних рішень, спрямованих на вирішення регіональних проблем.

На розвиток мультилатеральних механізмів у регіоні впливає низка чинників:

- *Релевантні зовнішні чинники*, які пояснюють факт примноження цих форумів: складні взаємини регіону зі Сполученими Штатами, передусім після закінчення холодної війни та терактів 9/11 [6, с. 32]. Унілатеральний підхід адміністрації президента США Джорджа Буша-молодшого генерував негативні реакції у регіоні. Наприклад, країни Латинської Америки і Карибського басейну – за кількома винятками – засудили інтервенцію в Ірак і висловили сумніви з приводу війни проти тероризму. Ситуація ускладнюється тим, що сьогодні регіон не є стратегічно важливим для Сполучених Штатів, оскільки зовнішня політика країни сфокусована на інших регіонах світу. Це сприяє тому, що перед країнами Латинської Америки постає можливість здійснювати більш автономну зовнішню політику. Отож, виникає все більше внутрішньорегіональних форумів та інструментів колективної дії, що спрямовані на зменшення і запобігання впливу з боку Сполучених Штатів у Західній півкулі, не виключаючи можливості створення нових форм взаємодії із ними. У деяких випадках латиноамериканського мультилатералізму (зокрема, ALBA), об'єднання формують своєрідну опозицію до впливу США. Водночас такі структури, як UNASUR, перебувають у пошуку власного автономного місця в регіоні, щоб вивести взаємодію із Вашингтоном та іншими акторами міжнародних відносин на новий рівень. Враховуючи цей факт, прихід до влади президента США Барака Обами підвищив очікування того, що він у своєму зовнішньополітичному курсі приділятиме більше уваги Латинській Америці. Сьогодні виникає загальне розчарування через двозначність та протиріччя запроваджуваної ним політики, що чітко проілюстровано у відносинах США з важливими регіональними акторами (зокрема, із Бразилією, Колумбією, Мексикою) [10, с. 27].

- *Важливий екзогенний чинник* пов'язаний із наслідками глобалізації в регіоні та необхідністю розвитку Латинської Америки у міжнародній економічній системі. Ця потреба ще більше загострилася сьогодні внаслідок масштабних процесів регіональної та субрегіональної інтеграції, політичної координації та колективної взаємодії із зовнішніми суб'єктами (наприклад, розвиток діалогу Групи Ріо із Європейським Союзом); такі процеси можуть

стати реакцією на глобальні процеси чи доповненням до них. Ще одним *екзогенним чинником* є залученість у регіоні акторів міжнародної системи, що характеризуються зростанням економічної могутності та міжнародного авторитету – зокрема, азійських країн (насамперед Китаю) [13]. Це сприяє здатності окремих акторів регіону диверсифікувати свої міжнародні зв'язки. Багато країн регіону також прагне до консолідації свого впливу у глобальних структурах та інституціях, а це мета, якої можна досягти шляхом мультилатералізму. Розглянемо Бразилію, що лідирує у розвитку мультилатеральних форумів та організацій на регіональному рівні, відходячи від свого попереднього білатерального курсу у веденні зовнішньої політики і долаючи внутрішньодержавні протистояння; усе це відображає прагнення Бразилії стати глобальним гравцем у міжнародних відносинах [1].

- Існує також низка *ендогенних чинників*, що повпливали на поширення у регіоні мультилатеральних організацій. Ці чинники передбачають реконфігурацію політичної та геополітичної карти Латинської Америки шляхом обрання демократичних урядів у багатьох країнах, появу регіонального лідерства, а також різні новітні підходи до бачення регіональної інтеграції, котра протистоятиме неоднорідності та фрагментарності у регіоні. Іншим *ендогенним чинником* є зростаюча роль соціальних рухів, що прагнуть впливати на регіональний порядок. Окрім того, відчутне послаблення ролі держави та її ефективного політичного, територіального та організаційного радіусу дії, особливо після структурних реформ 90-х років, і рецидиву внутрішньодержавної та безпекової кризи на різних рівнях; ці кризи спричинили послаблення процесу демократичної консолідації, що, незважаючи на бідність у суспільстві, як і раніше, поширена в регіоні. Нарешті, з'явилися нові виклики і загрози регіональній безпеці та громадському порядку у зв'язку із транснаціональною злочинністю та незаконним обігом наркотиків, які ставлять під питання й обмежують традиційний принцип національного суверенітету.

Реконфігурація геополітичної карти регіону зумовлена як обмеженням впливу США на справи регіону, так і тим фактом, що при владі у багатьох країнах перебувають ліві та лівоцентристські уряди, що прагнуть сприяти своїй автономії від США шляхом обмеження співпраці з ними (наприклад, Бразилія), або ж навіть шляхом прямої конфронтації (Венесуела). Завдяки різним ідеологічним і політичним перспективам, обидві країни займають чіткі лідерські позиції у створенні автономних мультилатеральних форумів відповідно до їхнього бачення регіонального проекту, що передувало б створенню багатопольярної міжнародної системи: ініціатива УНАСУР на чолі з Бразилією і ALBA на чолі з Венесуелою [8]. Поява таких лідерів генерувала значні зусилля, спрямовані на створення мультилатеральних форумів без участі Сполучених Штатів. Діяльність організацій іноді дублюється і навіть спричиняє протиріччя, оскільки країни Латинської Америки намагаються стати ядром регіональної інтеграції та поширювати серед інших акторів регіону свої політичні та ідеологічні орієнтації.

У рамках мультилатеральних організацій участь громадянського суспільства та громадських рухів досягають, зокрема, шляхом організації відкритих самітів, що генерують діалог із урядами. Однак, попри участь приватного сектору в торговельних угодах 90-х років, громадськість *de facto* не брала участі у процесі формування мультилатеральних організацій. Причиною цьому є її диверсифікованість і неоднорідність, а також відсутність інституційних механізмів її участі у багатосторонніх процесах.

Ще одним релевантним *ендогенним чинником* стала слабкість окремих країн. Їхні політичні та інституційні обмеження збільшують шанси впливу будь-якої кризи чи конфлікту на стабільність та безпеку країн-сусідів. Отож, необхідними стали розвиток та консолідація специфічних мультилатеральних механізмів, котрі б могли стати ефективними медіаторами у внутрішньодержавних та міждержавних кризах (як приклад – діяльність Групи Ріо після кризи між Колумбією та Еквадором у березні 2008 р.)

Однак значна кількість загроз регіональній безпеці виходить не від конкретної країни чи внутрішньодержавних акторів, а від транснаціональних учасників, наприклад, міжнародної організованої злочинності. Такі загрози передбачають транснаціональні підходи вирішення, що координуються виключно мультилатеральними організаціями чи форумами. Попри усі важливі досягнення, ці форуми стали критичним чинником у співпраці та координації необхідних заходів боротьби із новими транснаціональними загрозами безпеці. Прикладом цьому є створення низки механізмів UNASUR, найдієвіший із них – Південноамериканська оборонна рада [7, с. 75–78].

Іще один *ендогенний чинник* стосується незлагодженої взаємодії між країнами регіону і полягає у потребі зіштовхуватись зі специфічними викликами в окремих сферах, таких як фінанси, енергетика, розвиток регіональної інфраструктури, що сприятимуть взаємозалежності та покращенню комунікації, а також політика у сфері охорони здоров'я, викорінення бідності та захисту навколишнього середовища, що часто виходять за межі національного рівня та стають транснаціональними. Координація між цими сферами спрямована на створення регіональних громадських інструментів, що виходять за національні межі та стають фундаментальним елементом створення та розвитку мультилатеральних організацій.

Комбінація екзогенних та ендогенних чинників вплинула на розвиток сучасних мультилатеральних інституцій регіону. Разом із чинниками, що пов'язані із національними інтересами та політичною культурою, ці інституції стають викликами внутрішньодержавній та зовнішній легітимності регіональних організацій та договорів. Вони стають викликом для процесу прийняття рішень, що ставлять під сумнів представництво держав у інституціях та спосіб виконання організаціями окремих рішень, сприяють переосмисленню власних інтересів та принципів.

Очевидним є те, що здебільшого мультилатеральні організації регіону мають недостатньо консолідовану та ефективну інституційну структуру та неврегульований процес прийняття рішень. Багатосторонні механізми

передбачають прийняття консенсуальних рішень, що обмежує участь та підтримку з боку громадянського суспільства чи окремих парламентарів, адже ці структури фундаментально відображають політичні інтереси урядів. Найяскравішим прикладом цьому є UNASUR (без секретаріату та технічної підтримки), у той час як ALBA є емблематичним прикладом організації, що діє відповідно до рішень президента окремої країни. Нестійкі інституційні структури, міждержавний та державоцентристський характер таких ініціатив генерують низку важливих питань, ключові з-поміж яких мають необхідний рівень прозорості та громадського залучення, а також розвитку ефективного плюралізму в рамках регіону. Загалом вони стають викликами для можливості розвитку регіональної урядової структури [2].

Окрім того, мультилатеральні саміти та організації зазвичай сприяють появі величезної кількості угод та рішень, що зрідка виконують чи імплементують. Так відбувається, серед іншого, і через відсутність інституційної консолідації. Ініціативи *ad hoc* часто досягають короткотермінових цілей, однак вони зрідка артикулюють довготермінове бачення та стратегію, що відповідає загальним інтересам регіону чи групи країн-членів окремих багатосторонніх інституцій.

У цьому контексті однією із чітких характеристик мультилатеральних форумів регіону, що стосується кооперації та координації у регіоні, є існування обмежень у створенні та розвитку структурованої інституції, діяльність якої базуватиметься на чітко визначених нормах та принципах, а також можливості розвивати ефективні та функціональні структури різних рівнів, орієнтованих на вирішення завдань та проблем регіону у довготерміновій перспективі.

Можливості розвитку та імплементації спільних довготермінових стратегій доволі часто обмежені не лише недостатністю інституційної та нормативної основ діяльності та їхнього тимчасового характеру, а й відсутністю належного технічного забезпечення, навчання громадянського суспільства та нестачею кваліфікованих державних службовців. Як результат, з урахуванням певних важливих винятків, тенденція розвитку таких мультилатеральних схем є більше реактивною, аніж проактивною чи превентивною. Однак зазначимо, що ці характеристики впливають на гнучкість і пристосованість мультилатеральних організацій регіону до міжнародного середовища.

Структури міжамериканської системи, які традиційно належать до сфери впливу США, зокрема, *Організація американських держав* (ОАД) [4, с. 178], Міжамериканський банк розвитку, Група Ріо та Саміт Америк, зіштовхуються зі зростаючою конкуренцією та дублюванням повноважень унаслідок поширення нових субрегіональних та регіональних інтеграційних інституцій і мультилатеральних форумів, що характеризуються незалученням до їхньої діяльності США. Зазначимо, що мультилатеральні форуми без участі США доволі часто переймають на себе провідну роль у врегулюванні нагальних проблем регіону. У березні 2008 р. у Санто-Домінго на саміті Групи Ріо латиноамериканським лідерам вдалося сприяти вирішенню кризи, спричиненої вторгненням колумбійських військових на територію Еквадору. У вересні 2008 р. УНАСУР провели екстрене засідання для вирішення політичної кризи в

Болівії, а 2009 р. SICA, ALBA, МЕРКОСУР, Група Ріо та УНАСУР швидко й рішуче відреагували на державний переворот у Гондурасі. У серпні 2009 р. УНАСУР скликав ще одне спеціальне засідання, щоб протистояти можливому розширенню військових баз США у Колумбії [11].

Перспективи латиноамериканського регіонального урядування, тобто регіонального урядування «без США», значною мірою залежить від ефективної діяльності інституцій та практики мультилатералізму у регіоні. Урядування як на регіональному, так і на глобальному рівні, сприяє розвитку політизованого процесу, в якому урядові та неурядові суб'єкти конструюють транснаціональні сфери повноважень та забезпечують міжнародні суспільні блага з метою вирішення нагальних загально регіональних проблем, які не може вирішити влада окремої держави.

Мультилатералізм є інструментом боротьби із наслідками міжнародної економічної кризи, транснаціональною злочинністю, глобальним потеплінням. Теоретично інституціоналізована форма мультилатералізму – це формальні міжнародні організації, котрі є головною формою здійснення мультилатеральних відносин, сприяють реалізації практичних шляхів вирішення проблем урядування, зокрема, централізації колективних дій держав-членів та діяльності незалежних і нейтральних арбітрів у вирішенні конфліктів. Неформальні та формальні мультилатеральні угруповання можуть сприяти формуванню нових норм і міжнародних режимів, а також зміцненню зв'язків, обміну досвідом та координації підходів між державами-членами.

Однак багатостороння основа латиноамериканського регіонального управління залишається відносно слабкою. Мультилатеральне управління в Америках утруднюють: традиція так званого «оборонного» мультилатералізму [9]; відсутність сильної регіональної ідентичності; проблема конкуренції та дублювання мандатів, що спричинена поширенням мультилатеральних механізмів; «клубний» менталітет і небажання делегувати національні повноваження мультилатеральним організаціям.

В Америках існує традиція оборонного (реактивного) мультилатералізму. ОАД, наприклад, уже давно є тим форумом, у рамках якого країни Латинської Америки «м'яко балансують», щоб утримувати і протистояти спробам США претендувати на домінування, а також відстоювати свою автономію. ОАД, як ключова установа регіонального управління Західної півкулі, усе ж не змогла ефективно вирішувати складні регіональні проблеми через нестачу фінансування. Слабкість ОАД відображає старий реалістичний трюїзм: міжнародні організації є настільки сильними, наскільки цього дозволяють держави-члени [4]. Протягом тривалого часу спільне прагнення країн регіону обмежити амбіції США часто сприяло об'єднанню цих країн. Сьогодні гегемонія США йде на спад, отож ці країни повною мірою контролюють власне регіональне управління.

На противагу сильним і належним чином фінансованим регіональним інституціям, Латиноамериканському регіону притаманний мультилатералізм *pro tempore*: держави регіону по черзі протягом обмеженого терміну очолюють

багатосторонні інституції, що діють у регіоні. Позитивним аспектом такого явища є те, що окремим країнам вдається демонструвати своє лідерство, принаймні на короткий період. Це також допомагає уникнути конструювання розширених, дорогих і часто неефективних механізмів бюрократії. Недолік мультилатералізму *pro tempore* полягає у тому, що здобуте країнами лідерство та інституційна пам'ять нівелюються через тимчасовий характер цього інструменту. Зрештою, тимчасовість також відображає загальне небажання брати на себе відповідальність за формування ефективного мультилатералізму у регіоні [3, с. 115].

Країни регіону, як і раніше, відрізняються від решти світу традиційною «клубною» ментальністю, тобто беруть участь здебільшого у тих варіантах мультилатералізму та регіоналізму, що передбачають членство винятково для урядів та дипломатичних представників. До недержавних суб'єктів, що прагнуть до залучення у мультилатеральні практики, загалом ставляться скептично. Враховуючи той факт, що захист суверенітету завжди був важливим елементом в історичному прагненні країн Латинської Америки відстоювати свою автономію щодо США, іншим важливим елементом «клубної ментальності» є збереження суверенітету. Дійсно, латиноамериканський клубний мультилатералізм традиційно підтримує та визнає верховенство глав урядів і дипломатичних представництв у міжнародних відносинах.

Відповідно, ми спостерігаємо два відмінних феномени, що діють на регіональному та субрегіональному рівнях Латинської Америки. Незважаючи на заклики до розвитку «громадської дипломатії», у регіоні простежуємо скептичне ставлення до участі громадянського суспільства у мультилатеральних організаціях.

Обмеження автономії міжнародних організацій з боку їхніх держав-членів – ще один важливий елемент «клубного» мультилатералізму. Наприклад, усю діяльність генерального секретаря ОАД контролюють представники держав-членів. А будь-які інноваційні методи діяльності в рамках УНАСУР не підтримують, оскільки ця інституція слугує традиційним елементом латиноамериканської дипломатичної культури. Отож конструювання міжнародних інституцій та сфер впливу у регіоні зіштовхується зі справжніми легалізаційними обмеженнями, оскільки уряди країн Латинської Америки не погоджуються делегувати реальну владу міжурядовим організаціям для регіонального управління.

Відповідно, отримуємо ще один політичний аргумент щодо мультилатералізму *pro tempore*: державні лідери, які по черзі головують на багатосторонніх форумах, запобігають виникненню незалежних багатосторонніх секретарів, які згодом можуть діяти всупереч інтересам держав-членів.

Урядам регіону характерні безпрецедентна міжнародна асертивність, диверсифікація, автономія, гнучкість і прагматизм у веденні міжнародних відносин. Отож сьогодні відбувається радикальна трансформація міжамериканської системи з домінування США до латиноамериканського регіонального управління [5, с. 138].

У контексті міжнародних відносин громадянам регіону та урядам країн Латинської Америки слід відійти від політичної традиції асертації автономії до практичнішого підходу, спрямованого на ефективне вирішення регіональних проблем, незважаючи на те, що країни користуються безпрецедентним ступенем автономії.

Латиноамериканський варіант регіонального управління вимагає змін, оскільки спрямований, водночас, на перешкоджання та дотримання мультилатералізму, демонстрацію готовності інвестувати у розвиток нових форм мультилатералізму та реальну практику застарілих його форм, а також відмову делегування влади незалежним міжурядовим організаціям.

Хоча процеси регіональної інтеграції загалом зазнали невдачі і для них характерні важливі невідповідності, саме вони сприяли політичній автономії Латиноамериканського регіону, який став більш диверсифікованим та диференційованим, змінилося стратегічне планування регіону. Зокрема, країни докладають зусиль для того, щоб вплив Сполучених Штатів у регіоні став обмеженішим. Окрім того, зростає глобальне значення Бразилії, чому сприяють її альянси з БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, ПАР) і БУІС (Бразилія, Індія, Південна Африка), а також ініціатива ведення діалогу з арабськими й африканськими країнами у контексті прагнень країн Латинської Америки збільшити сфери впливу та популяризувати регіон. Мексика, своєю чергою, спрямовує зовнішньополітичну діяльність на повернення ролі фасилітатора у веденні діалогу в регіоні та розширення сфер впливу у країнах Латинської Америки.

Сьогодні прагнення та політична воля країн регіону, що спрямовані на формування латиноамериканського бачення, є сильнішими, ніж будь-коли раніше. Однак ідеологічні відмінності та давні суперечки між державами (зокрема, територіальні) вказують на труднощі у формуванні процесу прийняття рішень зі спірних для регіону питань. Погляди глав держав щодо розвитку мультилатералізму у регіоні загалом збігаються, однак існують відмінності у підходах до здійснення пріоритетних заходів, необхідних для оптимізації розвитку Латинської Америки, а також у глобальному контексті. Це спричиняє неефективність консолідації кооперативного та ефективного мультилатералізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Bandeira M.* O Brasil e a America do Sul / M. Bandeira, L. Alberto. – Folha de Sro Paulo, 22/05/2005. – P. 3.
2. *Cooper A.* The Making of the Inter-American Democratic Charter: A Case of Complex Multilateralism. / A. Cooper. – University of Waterloo : International Studies Perspectives, 2004. – № 5. – P. 92–113.
3. *Ghany H.* Re-mapping the Americas: Trends in Region making. / H. Ghany, J. Castro-Rea, A. Knight. – Burlington : Ashgate Publishing Company, 2014. – 379 p.
4. *Gosselin G.* The Organization of American States and Hemispheric Regionalism / G. Gosselin in *The Americas in Transition: The Contours of Regionalism* : ed. by G. Mace and L. Belanger. – Boulder, CO : Lynne Rienner, 1999. – P. 175–194.
5. *Grugel J.* Latin America and the Remaking of the Americas. / J. Grugel in *Regionalism and World Order* : ed. by A. Gamble and A. Payne. – New York : St. Martin's, 1996. – P. 131–168.

6. Heine J. ¿Qué pasó, Tío Sam? Los Estados Unidos y América Latina después del 11 de septiembre / J. Heine in: Estudios Internacionales. – Santiago : Instituto de Estudios Internacionales de la Universidad de Chile, julio-septiembre 2002. – N 138. – P. 89–106.

7. Hershberg E. El hemisferio en transformación: Regionalismo, multilateralismo y políticas exteriores en un entorno cambiante / E. Hershberg, A. Serbin y T. Vigevani. – Argentina, Buenos Aires : Coordinadora Regional de Investigaciones Económicas y Sociales (CRIES) Centro de Estudios Globales y Regionales (CEGRE), enero-junio 2014. – 391 p.

8. Kelly J. The United States and Venezuela: Rethinking a Relationship / J. Kelly, C. Romero. – New York : Routledge, 2002. – 245 p.

9. Sanahuja J. The “Rashomon Effect”: Approaches to Multilateralism and Global Governance in the “Atlantic Triangle. – XXII World Congress of Political Science, July 8 to 12, Madrid, 2012.

10. Skidmore D. The Obama Presidency and US Foreign Policy: Where’s the Multilateralism? / D. Skidmore. – International Studies Perspectives, 2011. – N 13. – P. 43–64.

11. América del Sur en un mundo multipolar: ¿es la Unasur la alternativa? [Recurso electrónico] – Modo de acceso : <http://www10.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2009/02828.pdf>.

12. Hillman R. Understanding the Contemporary Caribbean [Electronic resource] / R. Hillman, T. D’Agostino. – Access mode : <https://www.riener.com/uploads/47d701f96d36c.pdf>.

13. Ray R. China in Latin America: Lessons for South-South Cooperation and Sustainable Development. [Electronic resource] / R. Ray, K. Gallagher, A. Lopez, C. Sanborn. Access mode : <http://www.bu.edu/pardeeschool/files/2014/12/Working-Group-Final-Report.pdf>.

Стаття надійшла до редколегії 21.04.2015

Прийнята до друку 15.05.2015

CURRENT STATUS AND FACTORS OF LATIN AMERICAN MULTILATERALISM

Zoriana Zazulyak

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-46-56,
e-mail: Zoriana_Zazuliak@i.ua*

This article provides an overview of current Latin American multilateralism and its main characteristics and problems. The classification of factors influencing the development of multilateral cooperation in Latin America is given: (1) complex relationship between the United States and the countries of the region, especially after the end of the Cold War and the attacks of 9/1 which ensures that the countries of Latin America appear to carry out a more independent foreign policy; (2) effects of globalization and the need of Latin America to become an important factor in the international economic system which contributes to the ability of certain actors in the region to diversify its international relations; (3) reconfiguration of political and geopolitical map of Latin America through the election of democratic governments in most countries, the emergence of regional leadership, and various new approaches to the vision of regional integration, which should be opposed to heterogeneity and fragmentation in the region; (4) growing role of social movements that influence the regional order. New challenges and threats to regional security and public order in connection with transnational crime and drug trafficking limit the traditional principle of national sovereignty; (5) interaction between countries in the region lies in the need to deal with specific challenges in specific areas: finance; energy; development of regional infrastructure to promote interdependence and improving communication; policies in health, poverty eradication and environmental protection, which often go beyond the national level and become transnational. The extent of US influence in the region is described and is shown as reducing. The characteristics of defensive, club and pro tempore multilateralism show the essence of Latin American multilateralism and are described in the article. Also is given an overview of the involvement of the public and non-governmental organizations in the activities of multilateral institutions in the region.

Key words: multilateralism; regionalism; foreign policy of Latin America; the region of Latin America and the Caribbean; the US; regional integration; multilateral cooperation; multilateral institutions.

СОВРЕМЕННЫЙ ЭТАП И ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ЛАТИНОАМЕРИКАНСКОГО МУЛЬТИЛАТЕРАЛИЗМА

Зоряна Зазуляк

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, Украина, 79000, тел. 032-239-46-56
e-mail: Zoriana_Zazuliak@i.ua*

Рассмотрен современный латиноамериканский мультилатерализм, определены его основные характеристики и проблемы. Осуществлена классификация факторов, влияющих на развитие многостороннего взаимодействия в Латинской Америке. Выяснена степень влияния США в регионе на современном этапе. Дана характеристика оборонного, клубного мультилатерализма и мультилатерализма *pro tempore*. Осуществлен обзор вовлеченности общественности и неправительственных организаций в деятельность многосторонних институтов, действующих в регионе.

Ключевые слова: мультилатерализм; регионализм; внешняя политика стран Латинской Америки; регион Латинской Америки и Карибского бассейна; США; региональная интеграция; многостороннее взаимодействие; мультилатеральные организации.